YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu ensimmäinen jaosto)

6 päivänä heinäkuuta 1995 *

Yhdistetyissä asioissa T-447/93, T-448/93 ja T-449/93,

Associazione Italiana Tecnico Economica del Cemento, italialainen yhtiö, kotipaikka Rooma, edustajinaan asianajajat Wilma Viscardini Dona, Padova ja Eric Morgan de Rivery, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Alex Schmitt, 62 avenue Guillaume,

British Cement Association, englantilainen yhtiö, kotipaikka Wexham Springs (Yhdistynyt kuningaskunta), **Blue Circle Industries plc,** englantilainen yhtiö, kotipaikka Lontoo, **Caste Cement Ltd,** englantilainen yhtiö, kotipaikka Peterborough (Yhdistynyt kuningaskunta) ja **The Rugby Group plc,** englantilainen yhtiö, kotipaikka Rugby (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan Nicholas Forwood, QC ja barrister Mark Clough, Englanti ja Wales, solicitors Robert Tudway ja solicitor Dorcas Rogersin valtuuttamina, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt et Medernach, 8—10 rue Mathias Hardt,

Titan Cement Company SA, kreikkalainen yhtiö, kotipaikka Ateena, edustajinaan barrister Alastair Sutton ja barrister Daniel Bethlehem, Englanti ja Wales sekä asianajaja Aristotelis Kaplanidis, Thessalonike, asianajaja Victor Melasin, Ateena, valtuuttamina, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 8 rue Zithe,

kantajina,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti ja ranska.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamiehet Xénophon A. Yataganas, Michel Nolin, Eric White ja Daniel Calleja, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukevat

Helleenien tasavalta, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen neuvonantaja Panagiotis Kamarineas, ulkoministeriön Euroopan yhteisöä koskevan yksikön oikeudellisten asioiden avustaja Panagiotis Milonopoulos ja valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen edustaja Christina Sitara, prosessiosoite Luxemburgissa Kreikan suurlähetystö, 117 Val Sainte-Croix,

Heracles General Cement Company anonymos eteria, kreikkalainen yhtiö, kotipaikka Likovrisi (Kreikka), edustajinaan asianajajat Kostas Th. Loukopoulos ja Sotiris Felios, Ateena, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Jos Stoffel, 21 boulevard de Verdun,

väliintulijoina,

jossa vaaditaan kumoamaan Kreikassa toimivalle Heracles General Cement Companylle myönnettyä tukea koskeva 1 päivänä elokuuta 1991 tehty päätös, joka sisältyy ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehtyyn, muille jäsenvaltioille ja asianosaisille osoitettuun komission tiedonantoon 92/C1/03, joka on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 4 päivänä tammikuuta 1992 (EYVL C 1, s. 4),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti J. L. Cruz Vilaça, tuomarit B. Vesterdorf, A. Saggio, H. Kirschner ja A. Kalogeropoulos,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.1.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn

on antanut seuraavan

tuomion

Riidan taustalla olevat tosiseikat

1 Vuonna 1983 Helleenien tasavallan viranomaiset hyväksyivät joitakin rakenteellisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli maan talouden vakavan häiriön poistami-

nen. Näihin toimenpiteisiin kuului 5.8.1983 hyväksytty laki 1386/1983 yritysten taloudellisesta elvyttämisestä (jäljempänä laki 1386/83). Lailla luotiin toimielin, joka nimettiin *Organismos oikonomikis Anasygkrotiseos Epicheiriseon*iksi (Yritysten uudelleenjärjestelytoimielin, jäljempänä ORE). Lain 2 artiklan mukaan ORE:n tehtävänä on "auttaa maan taloudellista ja sosiaalista kehittämistä yritysten taloutta tervehdyttämällä, tuomalla ja soveltamalla ulkomaista tietotaitoa, kehittämällä kansallista tietotaitoa sekä luomalla ja harjoittamalla liiketoimintaa kansallistetuissa yrityksissä tai yrityksissä, jotka ovat osittain kansallistettuja". Toteuttaakseen tavoitteensa ORE voi itse hallinnoida tai johtaa yrityksiä, merkitä osuuksia ja myöntää lainoja. Lain 10 artiklassa sallitaan asianomaisten yritysten velkojen kapitalisointi osakkeiden uusannilla.

2 Helleenien tasavallan hallitus on 7.8.1986 antamallaan hallituksen asetuksella soveltanut lakia 1386/83 Heracles General Cement Companyyn (jäljempänä Heracles), jonka tase oli vuodesta 1983 lähtien ollut huomattavasti alijäämäinen. Hallitus asetti yhtiön julkisen vallan hallinnon alaisuuteen ja muutti yhtiön kreikkalaisilta luottolaitoksilta ottamat 27 755 miljoonan kreikan drakman (noin 170 miljoonan ecun) suuruiset luotot pääomasijoitukseksi yhtiöön.

3 Heracleella on hyvin merkittävä asema kreikkalaisilla sementtimarkkinoilla, joilla toimii neljää suurta tuottajaa: Heracles, tuottajista merkittävin, työllistää 3 500 henkeä, yhtiö nimeltä Titan Cement Company SA (jäljempänä Titan) — joka on yksi tämän jutun kantajista — sekä yhtiöt Halkis Cement Company (jäljempänä Halkis) ja Halyps Cement Company.

4 Helleenien tasavallan viranomaiset eivät ilmoittaneet komissiolle lain 1386/83 hyväksymisestä, mutta komissio sai sen tietoonsa muulla tavoin ja aloitti 29.10.1986 Helleenien tasavaltaa vastaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn (EYVL C 332, s. 2).

Helleenien tasavallan hallitus ei ilmeisesti myöskään ilmoittanut komissiolle ennalta sitä, että lakia 1386/83 tultaisiin soveltamaan Heraclesiin elokuussa 1986. Komissio sai siitä kuitenkin tiedon tuen myöntämisen jälkeen oltuaan yhteydessä Heraclesin senaikaisiin kilpailijoihin. Tämän vuoksi komissio määräsi 18.9.1986 lähettämällään telexillä Helleenien tasavallan hallituksen toimittamaan komissiolle seitsemän päivän määräajassa selvityksen asiasta ja tarvittaessa ilmoittamaan komissiolle tästä lain soveltamistapauksesta (yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asettamiin kysymyksiin komission 14.9.1994 toimittaman vastauksen liite V). Pyynnön johdosta Helleenien tasavallan hallitus toimitti kirjeellään 10.10.1986 yksityiskohtaisia tietoja korostaen nimenomaan, että Heracleen velkojen muuntaminen osakkeiksi ei hallituksen mielestä muodostanut perustamissopimuksen 92 ja 93 artikloissa tarkoitettua tukea (komission edellä mainitun vastauksen liite III).

6 Tämän jälkeen 29.10.1986 aloitettu menettely lakia 1386/83 vastaan johti siihen, että "lain täytäntöönpano" hyväksyttiin 7.10.1987 perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti sillä perusteella, että lain tavoitteena oli yhden jäsenvaltion talouden vakavan häiriön poistaminen (komission päätös 88/167/ETY, tehty 7 päivänä lokakuuta 1987, koskien lakia 1386/83, jolla Helleenien hallitus myöntää tukea kreikkalaiselle teollisuudelle, EYVL L 76, s. 18, jäljempänä vuoden 1987 päätös).

7 Lain täytäntöönpanolle asetettiin kuitenkin joitakin "edellytyksiä", jotka toistettiin vuoden 1987 päätöksen ensimmäisessä artiklassa ja joiden joukossa oli Helleenien tasavallan hallitukselle asetettu velvollisuus ilmoittaa tietyt kynnykset ylittävät lain soveltamistapaukset.

8 Päätöksen perusteluissa komissio totesi, että laki ja ORE:n toimenpiteet täyttivät perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisen osan soveltamisedellytykset, erityisesti suhteessa Helleenien tasavallan Euroopan yhteisöihin liittymisedellytyksiin ja perustamissopimusten muutoksiin liittyvään Kreikan taloudellisesta ja teollisesta kehityksestä tehtyyn pöytäkirjaan N:o 7 nähden (jäljempänä pöytäkirja N:o 7). Pöytäkirjassa määrätään, että "sovellettaessa ETY:n perustamis-

sopimuksen 92 ja 93 artiklaa on otettava huomioon tavoitteet, jotka liittyvät taloudelliseen kasvuun ja väestön elintason kohentamiseen". Perusteltuaan ilmoitusvelvollisuutta viittaamalla yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Philip Morris vastaan komissio 17.9.1980 antamaan tuomioon (asia 730/79, Kok. 1980, s. 2671), komissio päätti, että laki täyttää perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset ja toisti, että komissiolle tulee jäädä mahdollisuus valvoa lain soveltamista (vuoden 1987 päätöksen V kohta).

9 Päätös annettiin tiedoksi Helleenien tasavallan hallitukselle komission 17.11.1987 päivätyllä kirjeellä. Kirjeen johdosta hallitus toimitti 3.12.1987 kirjeitse täydentäviä ja yksityiskohtaisia tietoja Heraclesista ja toisti, että hallituksen mielestä asianomaista puuttumista yhtiön toimintaan ei voida pitää valtion tukena (liite IV komission vastaukseen).

10 Titan valitti 8.12.1987 komissiolle Heraclesille myönnetystä tuesta.

11 Komissio aloitti Helleenien tasavallan hallitukselle 15.2.1988 osoitetulla kirjeellä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen toisen menettelyn koskien Heraclesille myönnettyä tukea. Komissio päätteli kreikkalaisen sementin ja erityisesti Heraclesin sementin muihin jäsenvaltioihin suuntautuvan viennin lisääntymisestä, että kyseessä oleva tuki voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti, koska Heracles tuotti tappiota vuodesta 1983 lähtien harjoittaen kuitenkin samalla jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Edelleen komissio muistutti, että perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrätty poikkeus olisi ainoa kyseiseen tukeen sovellettava poikkeus, mutta komissio ilmoitti, että poikkeuksen soveltamiselle on asetettu joitakin edellytyksiä, jotka komission mielestä eivät näytä täyttyneen Heraclesin tapauksessa.

12 Titan lähetti 9.3.1988 komissiolle Heraclesille myönnettyä tukea koskevia täydentäviä huomautuksia.

13 Hallinnollisen menettelyn kuluessa komissio on tiedonannollaan n:o 88/C 124/04, joka ilmestyi *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 11.5.1988 (EYVL C 124, s. 4), pyytänyt muita asianosaisia paitsi jäsenvaltioita esittämään Heraclesille myönnettyä tukea koskevat mahdolliset huomautuksensa yhden kuukauden määräajassa. Tiedonannossa ilmoitettiin, että "käytössään olevien tietojen perusteella komissio katsoo, että tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja että tuki ei täytä niitä edellytyksiä, jotka ovat tarpeen, jotta tukeen sovellettaisiin kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdissa määrättyjä poikkeuksia" (tiedonannon kuudes alakohta).

14 Tiedonannon johdosta useat Heraclesin kilpailijat, joiden joukossa oli asioiden T-447/93 ja T-449/93 kantajat samoin kuin British Cement Association (jäljempänä BCA), joka toimi nimellä United Kingdom Cement manufacturers, joka on yksi asian T-448/93 kantajista, kääntyivät komission puoleen ja korostivat, että Helleenien tasavallan viranomaisten puuttuminen Heraclesin toimintaan, mikä oli vahvistanut hyvin voimakkaasti Heraclesin kilpailuasemaa, oli aiheuttanut vakavaa häiriötä yhteisön sementtimarkkinoilla. Tämän jälkeen yhtäältä komission ja kantajien, ja toisaalta komission ja Helleenien tasavallan hallituksen välillä pidettiin useita kokouksia ja vaihdettiin kirjelmiä.

15 Hallinnollisen menettelyn päätteeksi tehtiin tuen hyväksyvä päätös, joka sisältyi Helleenien tasavallan hallitukselle 1.8.1991 lähetettyyn kirjeeseen ja joka julkaistiin 4.1.1992 nimellä "Kreikassa toimivalle Heracles General Cement Companylle myönnettyä tukea koskeva ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehty, jäsenvaltioille ja asianosaisille osoitettu tiedonanto" (92/C 1/03, EYVL C 1, s. 4).

16 Tämä päätös on esillä olevan kanteen kohteena. Päätöksessään komissio viittasi ensinnäkin vuoden 1987 päätökseensä, jossa se oli määrännyt "...velvollisuuden ilmoittaa yksittäiset, merkittävät tapaukset siten, että niitä voidaan arvioida siltä kannalta, mikä niiden vaikutus on jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja yhteisössä vallitsevaan kilpailuun". Komissio valitti myös sitä, että Helleenien tasavallan hallitus ei ollut ilmoittanut "tätä tärkeää lain 1386/83 soveltamistapausta". Lopuksi komissio tutki Helleenien tasavallan hallituksen tällä välin toimittamat vuoden 1987 päätöksessä määrättyjä "edellytyksiä" koskevat tiedot. Komissio katsoi, että "Heraclesille vuonna 1986 myönnettyä tukea, joka tapahtui muuntamalla osa sen veloista pääomaksi, voidaan nyt pitää yhteensoveltuvana komission 7.10.1987 tekemän päätöksen kanssa, joka koskee tämän kirjeen toisessa kohdassa mainittua lakia 1386/83".

17 Rinnakkaisesti Heraclesin menettelyn kanssa komissio oli 3.4.1989 aloittanut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen toisen menettelyn, joka koski 5.4.1989 annetun lain 1386/83 mukaisesti Halkisille, kolmannelle kreikkalaiselle sementin valmistajalle, myönnettyä tukea. Tämän menettelyn päätteeksi komissio teki Helleenien hallituksen eräälle sementinvalmistajalle (Halkis Cement Company) myöntämää tukea koskevan päätöksen 91/144/ETY (EYVL L 73, s. 27; jäljempänä Halkista koskeva päätös), jossa todettiin, että Halkisille myönnetty tuki rikkoi perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräyksiä ja oli yhteensovittamaton yhteismarkkinoiden kanssa siitä syystä, että se ei täyttänyt perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdissa määrättyjä poikkeusedellytyksiä. Komissio totesi vielä, että 92 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdissa määrätyt edellytykset poikkeusten soveltamiselle eivät täyttyneet, ottaen huomiooon varsinkin Halkisin Italiaan suuntautuvan viennin kasvun. Komissio katsoi tuen olleen "yhteisön edun" vastainen.

Menettely

18 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 27.3.1992 jättämällään kanteella Associazione Italiana Tecnico Economica del Cemento (jäljempänä AITEC), joka on italialaisten sementintuottajien yhteenliittymä, nosti kanteen komission 1.8.1991 tekemän ja 4.1.1992 julkaistun päätöksen kumoamiseksi.

19 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 30.3.1992 jättämillään kanteilla myös yhtäältä Titan ja toisaalta BCA samoin kuin kolme sen jäsentä, nimittäin Blue Circle Industries plc (jäljempänä Blue Circle), Castle Cement Ltd. (jäljempänä Castle) ja Rugby Group plc (jäljempänä Rugby), jotka ovat Yhdistyneen kuningaskunnan merkittävimmät sementintuottajat, nostivat kanteen kyseisen päätöksen kumoamiseksi.

20 Yhteisöjen tuomioistuimessa vireille tulleet ja asianumeroilla C-97/92, C-105/92 ja C-106/92 sisääntulleeksi kirjatut asiat yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä ja tuomiota varten yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 15.10.1992 antamalla määräyksellä.

21 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 12.10.1992 ja 24.3.1993 antamilla määräyksillä Helleenien tasavallan ja Heraclesin, niiden yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon vastaavasti 14. ja 10.8.1992 kirjattujen väliintulohakemusten mukaisesti, annettiin esiintyä väliintulijoina tukemassa vastaajan vaatimuksia näissä asioissa. Helleenien tasavalta ja Heracles jättivät kumpikin kolmelle yhdistetylle asialle yhteisen väliintulokirjelmänsä, Helleenien tasavalta 7.12.1992 ja Heracles 7.7.1993.

22 Yhteisöjen tuomioistuin siirsi 27.9.1993 asian käsiteltäväksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen neuvoston 8 päivänä kesäkuuta 1993 tekemän päätöksen 93/350/Euratom, EHTY, ETY, jolla muutetaan päätöstä 88/591/EHTY, ETY, Euratom, Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta, mukaisesti.

23 Kirjallinen käsittely sujui tavanomaisesti päättyen komission yhdistetyille kolmelle asialle yhteisen vastauksen antamiseen 28.1.1994. Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen laajennettu jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ja pyysi prosessinjohtotoimenpiteenä osapuolia vastaamaan kirjallisesti sarjaan kysymyksiä ennen suullista käsittelyä.

24 Suullisessa käsittelyssä 17.1.1995 kuultiin asianosaisten puolustuslausunnot ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarien tekemiin suullisiin kysymyksiin antamat vastaukset.

Osapuolten vaatimukset

25 Kantaja AITEC vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— ottaa kanteen tutkittavaksi ja toteaa sen perustelluksi;

— aloittaa asian selvittämistoimet;

— kumoaa komission 1.8.1991 tekemän ja 4.1.1992 julkaistun päätöksen, joka koskee Heraclesille myönnettyä tukea;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja

— velvoittaa väliintulijoita korvaamaan kaikki väliintulosta aiheutuneet kulut.

Komissio vaatii asiassa T-447/93, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— jättää kanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kantajat BCA, Blue Circle, Castle ja Rugby vaativat, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— määrää komission esittämään ne asiakirjat, jotka liittyvät Heraclesille myönnettyyn tukeen ja erityisesti esittämään kaikki päätösehdotukset, jotka on voitu valmistella komissiossa ja/tai esitellä komissiolle itselleen;

— kumoaa komission 1.8.1991 Helleenien tasavallan hallitukselle osoittamassa kirjeessä tekemän päätöksen, joka oli julkaistu nimikkeellä "komission ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehty tiedonanto muille jäsenvaltioille ja kiinnostuneille tahoille koskien tuen myöntämistä Heracles General Cement Companylle, Kreikka";

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja

— velvoittaa väliintulijat vastaamaan niiden omista oikeudenkäyntikuluista ja väliintuloista kantajille aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Komissio vaatii asiassa T-448/93, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kantaja Titan vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— kumoaa komission 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn yhteydessä tekemän päätöksen, joka koski Helleenien tasavallan Heraclesille myöntämää tukea, jota tiedonanto 92/C 1/03 koskee;

— ryhtyy kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tarkoituksenmukaisiksi ja

— velvoittaa komission ja väliintulijat korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Komissio vaatii asiassa T-449/93, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— hylkää kanteen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Helleenien tasavalta komission vaatimusten tueksi tulevana väliintulijana vaatii asioissa T-447/93, T-448/93 ja T-449/93, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— jättää kanteet tutkimatta tai toissijaisesti hylkää ne perusteettomina ja

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Heracles komission vaatimusten tueksi tulevana väliintulijana vaatii asioissa T-447/93, T-448/93 ja T-449/93, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— jättää kanteet tutkimatta tai hylkää ne perusteettomina ja

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asiassa T-449/93 (Titan) nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten perustelut

26 Komissio ei esitä huomautuksia kanteen tutkittavaksi ottamisen suhteen ja jättää yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtäväksi päättää, täyttääkö kantaja yhteisöjen tuomioistuimen 28.1.1986 asiassa Cofaz ym. vastaan komissio (C-169/84, Kok. 1984, s. 391) antamassa tuomiossa tässä suhteessa määrittelemät edellytykset, nimittäin yhtäältä edellytyksen kantajan aktiivisesta osallistumisesta oikeudenkäyntiä edeltävään menettelyyn, ja toisaalta edellytyksen siitä, että kiistanalainen tuki vaikuttaa oleellisesti kantajan kilpailuasemaan.

27 Helleenien tasavalta, joka väliintulijana tukee komission väitteitä, korostaa, että kantaja ei esitä riittävästi näyttöä siitä, että asianomainen tuki on vaikuttanut suoraan ja erikseen sen kilpailuasemaan markkinoilla ja että se on kärsinyt vahinkoa tästä syystä. Helleenien tasavalta katsoo, että kanne on siis jätettävä tutkimatta.

28 Heracles kiistää kaikkien kantajien — jotka Heraclesin mielestä puolustavat kanteellaan yhteisön kilpailuoikeudellisten säännösten vastaisesti luotua sementintuottajien eurooppalaista kartellia — asiavaltuuden laillisuuden. Heracles kiistää kantajien toimittamien tietojen oikeellisuuden ja lisää, että kyseinen tuki ei ole vaikuttanut kantajien kilpailuasemaan, mitä osoittaa tuen myöntämisestä huolimatta tapahtunut kantajien taloudellisen tilanteen paraneminen vuodesta 1986 lähtien.

29 Kantaja korostaa olevansa sementin toiseksi suurin tuottaja Kreikan markkinoilla ja olevansa oikeutettu pyytämään, että päätös, jossa hyväksytään Heraclesille myönnetty tuki, kumotaan, koska päätös, vaikkakin se on osoitettu Helleenien hallitukselle, koskee kantajaa Heraclesin tärkeimpänä kilpailijana suoraan ja erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan tarkoittamalla tavalla.

30 Edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa määriteltyjen edellytysten osalta kantaja myöntää yhtäältä osallistuneensa merkittävästi komission tutkintamenettelyyn, nimittäin tehdessään 8.12.1987 valituksen ja myöhemmin tehdessään lisähuomautuksia (kanteen liitteet 6 ja 7). Titan korostaa toisaalta, että kiistanalainen tuki on vaikuttanut sen kilpailuasemaan ja sen toiminnan kannattavuuteen sementtimarkkinoilla mahdollistaessaan sen, että Titanin tärkein kilpailija vahvistaa keinotekoisesti asemaansa markkinoilla.

31 Kantaja viittaa Helleenien tasavallan väitteisiin ja vahvistaa vastauksessaan, että kantaja itse ja Heracles, Kreikan kaksi tärkeintä sementinvalmistajaa, kilpailevat välittömästi keskenään melkeinpä kaikessa myynnissä, ei pelkästään Kreikan markkinoilla vaan myös vientimarkkinoilla.

32 Kantaja lisää lopuksi, että kiistanalainen päätös koskee sitä suoraan siltä osin kuin päätös sallii Heraclesin pitää tuen tuoma hyöty, vaikka päätöksessä olisi pitänyt velvoittaa Heracles palauttamaan tuki.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

33 Perustamissopimuksen 173 artiklan mukaan jokainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen toiselle henkilölle osoitetusta päätöksestä vain, jos päätös koskee häntä suoraan ja erikseen. Näin ollen kantajien oikeus toimia riippuu ensinnäkin siitä, koskeeko Helleenien tasavallan hallitukselle osoitettu päätös niitä erikseen.

34 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että perustamissopimuksen oikeussubjektien asiavaltuutta koskevia määräyksiä ei voi tulkita suppeasti. Muut subjektit kuin ne, joille päätös on osoitettu, voivat väittää päätöksen koskevan heitä erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan tarkoittamalla tavalla vain, jos päätös ulottuu heihin syistä, jotka ovat heille ominaisia tai tilanteessa, joka erottaa heidät muista henkilöistä ja siitä seuraa, että se yksilöi heidät samanlaisella tavalla kuin päätöksen vastaanottajan (asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963, Kok. 1963 s. 197, 222 ja 223).

35 Tässä suhteessa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tilanteissa, joissa asetuksessa myönnetään valittajana toimiville yrityksille prosessuaalisia takuita, jotka oikeuttavat ne pyytämään komissiota toteamaan, että yhteisöoikeudellisia säännöksiä on rikottu, yrityksillä on oltava käytössään kannetie, jolla ne voivat suojata laillisia oikeuksiaan (ks. edellä mainittu tuomio asiassa Cofaz ym. v. komissio, 23 kohta).

36 Tältä osin on tutkittava, mikä osuus yrityksellä on oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, koska yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella se, että tutkintamenettelyn aloittamiseen johtava valitus on lähtöisin asianomaisesta yrityksestä, että yrityksen esittämät huomautukset on kuultu ja että yrityksen tekemillä huomautuksilla on ollut huomattava vaikutus prosessin kulkuun, osoittaa,

että kyseinen päätös koskee yritystä perustamissopimuksen 173 artiklan mukaisesti (asia 264/82, Timex Corporation v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.3.1985, Kok. 1985, s. 849).

37 Samat huomiot koskevat yrityksiä, joilla on ollut vastaavanlainen osuus perustamissopimuksen 93 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, jos valituksenalaisen päätöksen kohteena olevalla tukitoimenpiteellä on ollut huomattava vaikutus yritysten markkina-asemaan. Itse asiassa 93 artiklan 2 kohdassa tunnustetaan yleisesti yrityksille, joita asia koskee, oikeus esittää huomautuksensa komissiolle ilman, että säännöksessä täsmennetään tätä oikeutta (ks. edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. v. komissio annettu tuomio, 24 ja 25 kohta).

38 Kantajan osuudesta perustamissopimuksen 93 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn on syytä korostaa, että kantaja on 8.12.1987 tehnyt komissiolle Heraclesille myönnettyä tukea koskevan yksityiskohtaisen valituksen (valituksen liite 6) ja että kantaja on toimittanut seikkaperäisiä tietoja menettelyn aikana (ks. kanteen liitteinä 7 ja 8 olevia, 9.3. ja 9.6.1988 päivättyjä kirjelmiä).

39 Siltä osin, onko kyseinen toimenpide vaikuttanut oleellisesti kantajan markkina-asemaan, on korostettava kantajan erityisesti painottaneen sitä, että kiistanalainen tuki on vaikuttanut sen kannattavuuteen siltä osin kuin tuki on sallinut kantajan tärkeimmän kilpailijan vahvistaa kilpailuasemaansa markkinoilla. Itse asiassa kantajan myynnin kannattavuus sisämarkkinoilla on laskenut sen takia, että Heracles pystyi saamansa tuen avulla toimimaan Helleenien hallituksen määräämillä keinotekoisen alhaisilla myyntihinnoilla. Hintojen sisäisen valvontajärjestelmän tultua kumotuksi vuonna 1989 Helleenien hallitus on käyttänyt enemmistöosuuttaan Heraclesissa pitääkseen hinnat keinotekoisen alhaisella tasolla. Kantaja on näyttänyt vastauksensa liitteinä olevilla taulukoilla toteen, että se itse ja Heracles, Kreikan kaksi suurinta sementin tuottajaa, kilpailevat välittömästi keskenään melkein koko

myyntinsä osalta, ei pelkästään Kreikan markkinoilla vaan myös vientimarkkinoilla, mitä vahvistaa Heraclesin esittämä asiakirja, nimittäin väliintulokirjelmän liite 3. Kyseisen väliintulokirjelmän liite 4 tukee myös kilpailusuhteen olemassaoloa ("joissakin olosuhteissa Titan pystyisi yksipuolisesti vetäytymään Yhdistyneestä kuningaskunnasta ... [vaikka] tietää, että Heracles korvaisi sen todennäköisesti Tilburyssa").

40 Tarvitsematta kanteen tutkittavaksi ottamista koskevassa vaiheessa ottaa lopullisesti kantaa kantajan ja Heraclesin välisiin kilpailusuhteisiin, riittää, kun todetaan, että päinvastoin kuin Helleenien tasavallan ja Heraclesin arvioinneissa on todettu, kantaja on erityiset olosuhteet huomioon ottaen osoittanut asiaankuuluvalla tavalla syyt, joiden johdosta komission päätös on omiaan vahingoittamaan kantajan etuja vaikuttamalla olennaisesti kantajan asemaan asianomaisilla markkinoilla (ks. edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. v. komissio annettu tuomio, 28 kohta).

41 Sen osalta, koskeeko asia kantajaa suoraan, on riittävää huomata, että komission päätöksessä, jossa kyseinen tuki katsotaan yhteensopivaksi perustamissopimuksen kanssa, jätetään avoimeksi kysymys kiistanalaisen tuen kaikista seuraamuksista, vaikka kantaja oli pyytänyt komissiolta päätöstä, jossa asianomainen tuki joko poistetaan tai jossa sitä muutetaan. Näissä olosuhteissa on todettava, että kiistanalainen päätös koskee kantajaa suoraan (ks. edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. v. komissio annettu tuomio, 30 kohta).

42 Edellä esitetyn perusteella riidanalainen päätös koskee kantajaa suoraan ja erikseen perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

Asiassa T-447/93 (AITEC) nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen

Osapuolten perustelut

43 Esittämättä muodollisia perusteluja kanteen tutkimatta jättämiselle komissio pyytää yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta tutkimaan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset. Komissio epäilee, koskeeko valituksenalainen päätös kantajaa sementintuottajien ammatillisena yhteenliittymänä perustamissopimuksen 173 artiklan mukaisesti suoraan ja erikseen, vaikka kantajan jäseninä olisivatkin kaikki maan asianomaisen toimialan tuottajat.

44 Komissio vetoaa edellä mainittuun, asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annettuun tuomioon tukeakseen sitä, että toinen vaatimus, jonka mukaan kantajan on katsottava, että valituksenalaisella päätöksellä on olennainen vaikutus sen kilpailuasemaan, ei täyty, koska kantajalla ei yhteenliittymänä ole kilpailuasemaa asianomaisilla markkinoilla. Tämän väitteen oikeutuksen oli yhteisöjen tuomioistuin vahvistanut 2.2.1988 asiassa Van der Kooy ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 67/85, 68/85 ja 70/85, Kok. 1985, s. I-219) ja 24.3.1993 asiassa CIRFS ym. v. komissio antamassaan tuomiossa (asia C-313/90, Kok. 1993, s. I-1125), joissa oli asetettu ammatillisen järjestön tai yhteenliittymän toimintaoikeudelle erittäin rajoittavia vaatimuksia, joita kantaja ei täytä.

45 Komissio kiistää lisäksi, että kantajalla olisi ollut etuoikeutettu asema asiaa koskevien tietojen toimittamisessa komissiolle ja korostaa, että kantaja ei ole näyttänyt, kuinka valituksenalainen päätös on vaikuttanut sen omiin etuihin yhteenliittymänä.

46 Helleenien tasavalta väliintulijana tukee nimenomaisesti kanteen jättämistä tutkimatta samoilla perusteilla. Helleenien tasavalta katsoo, että kantaja ei ole esittänyt riittäviä todisteita näyttääkseen, että kyseinen toimenpide on vaikuttanut suoraan

ja erikseen sen kilpailuasemaan markkinoilla tai että se on kärsinyt vahinkoa sen takia.

47 Väliintulija Heracles lisää, että sen vienti muualle yhteisöön alkoi vuonna 1986 siitä syystä, että markkinat, joille kreikkalaiset tuottajat perinteisesti olivat vieneet sementtiä — kuten Egypti — olivat lakanneet olemasta niiden viennin menekkialueita, eikä kiistanalaisen tuen vuoksi. Samana vuonna ja samoilla perusteilla Titankin oli aloittanut sementin viennin muualle yhteisöön.

48 Kantaja puolustaa kanteensa tutkittavaksi ottamista. Kantaja viittaa kanteen sosiaaliseen tavoitteeseen eli tavoitteeseen suojella Italian sementintuottajien teknistaloudellisia etuja ja siihen, että 30 Italian 42 sementintuottajasta on kantajayhdistyksen jäseniä.

49 Kantaja korostaa ensimmäisen asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa esitetyn edellytyksen osalta, että oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä kantaja toimitti runsaasti tarkkoja ja yksityiskohtaisia tietoja komissiolle ja että sillä oli näin ollen etuoikeutettu asema asiaa koskevien tietojen toimittamisessa komissiolle, minkä komissio oli muuten nimenomaisesti tunnustanut. Jäseniään edustavana järjestönä kantajan sääntöjenmukaisena tavoitteena on puolustaa jäseniensä etuja ja se on ainoa, joka pystyy puolueettomasti ja luottamuksellisesti keräämään jäsentensä yhteisen edun puolustamiseksi tarpeellisia tietoja.

50 Kantaja esittää, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Cofaz ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa vahvistama toinen edellytys on myöskin täyttynyt. Itse asiassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö on tältä osin kehittynyt asteittain. Katsottuaan alunperin, että säädös, joka koskee yhden yrittäjäryhmän yleisiä etuja ei voi koskea erikseen saman ryhmän edustajana toimivaa yhteenliittymää, tuomioistuin on sittemmin myöntänyt, että säädös koskee ammatillisia yhteenliittymiä tai järjestöjä siitä lähtien, kun ne ovat puolustaneet jäseniensä etuja hallinnollisessa

menettelyssä ja kun ne itse tai niiden edustamat toimijat kilpailevat kiistellyn tuen saaneen tahon tai tahojen kanssa. Tämä oikeuskäytännön kehitys ilmenee (edellä mainitussa) asiassa Van der Kooy ym. vastaan komissio annetusta tuomiosta, jossa ei ole määritelty objektiivisia edellytyksiä, jotka kantajayhteenliittymien on täytettävä, mutta jossa on asetettu kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuvaiseksi kunkin asian olosuhteista. Oikeuskäytännön avautuminen on saanut alkunsa asiassa Landbouwschap vastaan komissio 30.9.1992 annetusta yhteisöjen tuomioistuimen määräyksestä (asia C-295/92, Kok. 1992, s. I-5003), jatkunut (edellä mainitussa) asiassa CIRFS ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa ja viimeksi vahvistettu asissa Cook vastaan komissio 19.5.1993 annetussa tuomiossa (C-198/91, Kok. 1991, s. I-2487) ja asiassa Matra vastaan komissio 15.6.1993 annetussa tuomiossa (C-225/91, Kok. 1991, s. I-3203; ks. myös asia Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, 323/82, Kok. 1982, s. 3809). Näissä kahdessa viimeisessä tuomiossa on annettu kaikille perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille tahoille, "joita asia koskee", ja siis varsinkin ammatillisille järjestöille, oikeus nostaa kumoamiskanne.

51 Kantaja katsoo, että tähän asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on otettava kanne tutkittavaksi. Itse asiassa kantaja korostaa viitanneensa kanteessaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn yhteydessä tekemiinsä huomautuksiin ja erityisesti niihin huomautuksiin, jotka se oli toimittanut 7.6.1988 kirjeitse komissiolle (kanteen liite 4), ja tukeutuneensa vastauksessaan useisiin taulukoihin ja tietoihin osoittaakseen jäsentensä kilpailevan Heraclesin kanssa. Kantaja on näin osoittanut, että 12 sen jäsentä (kukin erikseen yksilöitynä), jotka toimivat niissä satamakaupungeissa, joissa Heraclesin vientilähetykset purettiin, ovat menettäneet markkinaosuuksistaan Heraclesin viennin lisääntymistä vastaavan osuuden, eli kokonaismenetys on noin 186 miljardia liiraa (ks. vastauksen sivut 23 ja 26 sekä alaviite 26).

52 Kantaja lisää lopuksi, että olisi vastoin hyvän lainkäytön vaatimuksia sallia ensin yhteenliittymän esittää yhteenvetonsa ja puolustaa jäsentensä etuja oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä — jotta helpotettaisiin yhteydenpitoa komissioon — ja vaatia sitten, että jokainen yhteenliittymän jäsenistä nostaa oman kanteensa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 On tutkittava, koskeeko kiistanalainen päätös suoraan ja erikseen kantajaa kuten asiassa T-449/93 (Titan). Koska kantaja on kuitenkin yhteenliittymä, joka itse ei tuota sementtiä, on paikallaan arvioida sen osuutta eri lailla kuin kantajana olevan Titanin osuutta.

54 Tässä yhteydessä on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yleisten etujen puolustaminen ei riitä oikeuttamaan yhteenliittymän tekemän kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamista (yhdistetyt asiat 16/62 ja 17/62, Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes ja muut v. neuvosto, tuomio 14.12.1962, Kok. 1962, s. 901, 919, 920; asia 60/79, Fédération nationale des producteurs de vins de table et vins de pays v. komissio, määräys 11.7.1979, Kok. 1979, s. 2429 ja 2432 ja asia 282/85, DEFI v. komissio, tuomio 10.7.1986, Kok.1986, s. 2469, 16, 17 ja 18 kohta).

55 Tässä suhteessa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että kantaja väittää päätöksen koskeneen olennaisesti joidenkin jäsentensä kilpailuasemaa. Kantaja korostaa hallinnollisessa menettelyssä esittämissään huomautuksissa näyttäneensä, että päätös on koskenut eräiden sen jäsenten erityisiä etuja.

56 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja on 7.6.1988 komissiolle toimittamissaan huomautuksissa (ks. kanteen liite 4) esittänyt taulukkoon 3 (s. 3) viittaamalla, että asianomainen tuki oli aiheuttanut kilpailun vääristymiä ja että ne yritykset, joita päätös eniten koski ja jotka on lueteltu esimerkinomaisesti taulukossa 3, ovat joutuneet ajamaan alas joitakin polttolinjoja ja sulkemaan tuotantoyksikköjä. Lisäksi taulukko sisältää määräsatamittain tehtyjä

arviointeja Helleenien tasavallasta peräisin olevasta tuonnista, joita vertaillaan italialaisten, määräsatamien lähellä sijaitsevien yhtiöiden tuotantoyksiköiden tuotantoon. Näin taulukossa vertaillaan varsinkin yhtiöiden Italcementi, Cementir ja Moccia yhtiökohtaisia sementintuotantoja vuonna 1987 ja niiden henkilökunnan lukumäärää Chioggian, Livornon ja Napolin satamien kautta tullutta tuontia koskevien arvioiden kanssa.

57 Samoin kantaja korostaa vastauksessaan (s. 26 ja alakohta 26), että niiden kahdentoista sen jäsenen, jotka olivat asettuneet Kreikasta tuotavan sementin purkausalueelle ja joiden joukossa olivat yhtiöt Cementir, Moccia ja Italcementi, kärsimät kokonaistappiot olivat arviolta 186 miljardia liiraa.

58 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tuodessaan esille nämä eri tekijät kantaja on osoittanut asiaankuuluvalla tavalla, että asianomaisesta tuesta hyötynyt kreikkalaisen sementin tuonti on vaikuttanut ainakin kolmen kantajan jäsenen kilpailuasemiin Italian markkinoilla. Joskin on tietysti selvää, että kantaja ei rajoitu puolustamaan näiden yritysten etuja koska se on maininnut ne esimerkkeinä vaarasta, joka uhkaa Italian sementtiteollisuutta kokonaisuudessaan, kantaja on kuitenkin korostanut yritysten yksilöllistä tilannetta esittelemällä ne siihen yritysryhmään kuuluviksi, johon tuki "eniten vaikuttaa" (kanteen liitteen 4 s. 3). Kanne sisältää siis näiden yritysten kilpailuasemaa koskevan selvityksen, joka yksilöi ne suhteessa muihin toimialan yrityksiin.

59 Muutoin on lisättävä, että jos nämä kolme yritystä, jotka ovat osallistuneet hallinnolliseen menettelyyn Confindustrian ja AITECin välityksellä (ks. kanteen liite 4), olisivat nostaneet kumoamiskanteen viittaamalla edellä käsiteltyihin, tämän kanteen yhteydessä esitettyihin tietoihin, kanne olisi otettu tutkittavaksi, koska yritykset olisivat näin näyttäneet asiaankuuluvalla tavalla eli nyt käsillä olevan kanteen liitteellä 4, että komission päätöksellään hyväksymä tuki olisi voinut vaikuttaa

olennaisesti niiden markkina-asemaan, mikä olisi riittänyt osoittamaan päätöksen koskevan niitä erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan mukaisesti. Sen osalta, vaikuttaako päätös niihin suoraan, on palattava tämän tuomion 41 kohtaan.

60 Näissä olosuhteissa on korostettava, että kantaja on puolustanut joidenkin jäsentensä yksilöllisiä etuja koettaen kuitenkin samaan aikaan suojella koko toimialan etuja. Kohdassa 54 viitattujen asioiden kantajista poiketen kantajan voidaan kannetta nostaessaan katsoa tulleen ainakin kolmen jäsenensä tilalle, jotka — kanteeseen sisältyneiden tekijöiden perusteella — olisivat itse voineet nostaa tutkittavaksi otettavan kanteen. Nyt käsillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että yhteenliittymän avulla esitetyllä kollektiivisella kanteella on prosessuaalisia etuja ilman, että perustamissopimuksen 173 artiklan määräyksiä kierretään tällaisella kollektiivisella kanteella, kanteen mahdollistaessa sen, että samoja päätöksiä vastaan ei nosteta useita erilaisia kanteita.

61 Edustaessaan joidenkin jäsentensä etuja hallinnollisessa menettelyssä ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kantaja on toiminut sääntöjensä 3 artiklan mukaisesti; tässä säädöskohdassa määrätään, että kantajan tavoitteena on nimenomaisesti "... suojella alansa teknis-taloudellisia etuja kehittääkseen toimialan taloutta".

62 Edellä esitetyn perusteella kantajan suojeltua joidenkin jäsentensä etuja perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn yhteydessä sääntöjensä mukaisilla valtuuksilla ilman, että nämä jäsenet ovat tätä vastustaneet ja kantajan näytettyä, että komission päätös koskee suoraan ja erikseen näitä jäseniä, päätöksen on katsottava koskevan kantajaa perustamissopimuksen 173 artiklan mukaisesti erikseen eikä kantajaa ole pidettävä yhteenliittymänä, joka ei itse ole osallistunut hallinnolliseen menettelyyn tai joka sellaisessa on puolustanut vain yleisiä etuja.

63 Sen osalta, koskeeko valituksenalainen päätös kantajaa suoraan, on palattava tämän tuomion 41 kohtaan. Päätöksessä on jätetty avoimeksi kiistanalaisen tuen kaikki vaikutukset, vaikka kantaja olikin pyytänyt edellä mainittujen jäseniensä edun vuoksi komissiota päätöksellään poistamaan tai muuttamaan asianomaisen tuen.

Asiassa T-448/93 (BCA ym.) nostetun kanteen tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten perustelut

64 Tämän kanteen nosti BCA ja kolme sen jäsenyhtiötä: Blue Circle, Castle ja Rugby. Nämä kolme yhtiötä ovat Yhdistyneen kuningaskunnan kolme suurinta sementtitehdasta, ja ne vastaavat melkein koko Yhdistyneen kuningaskunnan sementintuotannosta. BCA seurasi "Cement Makers Federationia" (CMF), joka vuoteen 1987 asti oli brittiläisen sementtiteollisuuden kaupallinen yhteenliittymä, jonka jäseniä kolme yritystä myös olivat. BCA:n tavoitteena on varsinkin "edustaa, edistää ja suojella sementintuotantoa ja siinä toimivien henkilöiden etuja", samoin kuin "toimia yhteenliittymän jäsenten ja ...ylikansallisten järjestöjen ja niiden vastaavien osastojen ja toimistojen välisenä viestintäkanavana", ja myös "edistää, tukea tai vastustaa kaikilla mahdollisilla tavoilla lainsäädännöllisiä tai muita toimenpiteitä Isossa-Britanniassa tai muualla" (ks. yhteenliittymän muistio, kanteen liitteen 3 kohta [b, h, i]).

65 Komissio on, samoin kuin asiassa T-447/93, epäilevällä kannalla kanteen tutkittavaksi ottamisen suhteen (ks. edellä 43 ja 44 kohta).

66 Yhtäältä komissio epäilee, että kolmella kantajalla olisi ollut aktiivinen osuus hallinnollisessa menettelyssä ja että osuus olisi ollut riittävän tärkeä sikäli kuin ainoastaan BCA on osallistunut menettelyyn erittäin lyhyellä kirjeellä 9.6.1988, jossa se ei ilmaissut edustamiensa yritysten nimiä.

67 Toisaalta komissio väittää Helleenien tasavallan ja Heraclesin tukemana, että kantajat eivät myöskään ole esittäneet riittävää ja yksiselitteistä näyttöä siitä, kuinka Heraclesille myönnetty tuki on koskenut suoraan ja erikseen niiden markkina-asemaa, ja etenkään BCA:n markkina-asemaa; ammatillisena yhteenliittymänä BCA ei ole voinut katsoa tuen koskeneen omia etujaan.

68 Kantajat katsovat, että heidän kanteensa on otettava tutkittavaksi koska valituksenalainen päätös koskee heitä suoraan ja erikseen perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sellaisena kuin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut erityisesti edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa.

69 Menettelyyn osallistumisensa osalta yritykset korostavat jo osallistuneensa Heraclesille myönnettyä tukea koskevaan menettelyyn — omalla nimellään ja yhteenliittymänsä välityksellä, CMF:n aikakaudella — osallistumalla nimittäin kokouksiin, joihin osallistuivat komission jäsenet lordi Cockfield ja Sutherland 5.9.1986 ja komission jäsenet Narjes ja Sutherland 29.9.1986 ja Sutherland 6.11.1986. Kantajat olivat näin ollen ensimmäiset, jotka valittivat tästä laittomasta tuesta. Kantajat lisäävät, että jos komissio on pyytänyt Helleenien hallitukselta kiistanalaista tukea koskevia tietoja jo 18.9.1986, tämä on tapahtunut kantajien komissiolle aikaisemmin toimittamien tietojen perusteella. Kantajat viittaavat lisäksi kirjallisiin huomautuksiin, joita ne olivat BCA: n välityksellä esittäneet 9.6.1988 vastauksena komission vuoden 1988 tiedonantoon.

70 Kantajat väittävät markkina-asemaansa kohdistuneista vaikutuksista, että komissio itse on todennut Heraclesin vastanneen vuodesta 1986 lähtien noin puolesta Kreikan sementin kokonaisviennistä ja noin 70 prosentista kreikkalaisen sementin tuonnista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Lisäksi kiistanalainen tuki on mahdollistanut Heraclesin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan suuntautuvan viennin volyymin huomattavan kasvun: vuoden 1986 12 500 tonnista Heraclesin tuonti oli noussut 480 000 tonniin vuonna 1990 (vastauskirjelmän liite 2). Kantajat päättelevät tästä, että Heraclesille myönnetyllä tuella on ollut huomattava vaikutus niiden asemaan tuen vaarantaessa vakavasti niiden markkina-asemaa pitkällä aikavälillä. Heraclesin eurooppalaista sementtikartellia vastaan nostaman menettelyn yhteydessä ilmenneet seikat vahvistavat kantajien analyysia tuen vaikutuksista, sillä ne paljastavat, että sementtimarkkinoiden kaltaisilla markkinoilla tuonnin volyymin jopa pienilläkin muutoksilla on huomattava vaikutus hintojen kehitykseen.

71 Suullisessa käsittelyssä BCA on korostanut edustavansa kaikkia Yhdistyneen kuningaskunnan sementintuottajia. Kantajat ovat täsmentäneet, että satamiensa lukumäärän ja sijaintien perusteella Yhdistynyt kuningaskunta muodostaa yhden niistä eurooppalaisista markkinoista, joilla kilpailu sementin myynnissä on kovinta.

72 Kantajat lisäävät, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Cook vastaan komissio antamassaan tuomiossa laajentanut edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa määrittelemiänsä kanteen tutkittavaksi ottamista koskevia edellytyksiä siihen suuntaan, että jokainen perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti komission aloittamaan menettelyyn tehokkaasti osallistunut, jota asia koskee, on oikeutettu nostamaan komission tekemän menettelyn päättämistä koskevan päätöksen osalta kanteen perustamissopimuksen 173 artiklan mukaisesti.

73 Komissio viittaa vastauksessaan yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainittuihin, asioissa Van der Kooy ym. vastaan komissio ja CIRFS ym. vastaan komissio antamiin tuomioihin tukeakseen sitä, että BCA yritysten yhteenliittymänä ei ole oikeutettu toimimaan (ks. edellä 44 kohta).

74 Komissio lisää vielä, että kreikkalaista sementtiä ei viety Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ennen vuotta 1986, mikä sulkee pois sen, että tuki olisi vaikuttanut kantajien kilpailuasemaan tuen myöntämisen hetkellä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

75 On paikallaan aivan aluksi tutkia, onko kanne edellä esitettyjen edellytysten perusteella otettava tutkittavaksi sellaisena, kuin kantajat Blue Circle, Castle ja Rugby sen ovat nostaneet (ks. 33—37 kohta).

76 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kantajien 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn valmisteluun osallistumisen osalta, että kantajat ovat myöntäneet sisäisten asiakirjojensa perusteella ja komission esittämättä tältä osin vastalausetta, että kantajien ja CMF:n edustajat ovat osallistuneet kokouksiin, jotka on pidetty yhdessä komission edustajien kanssa 5. ja 29.9., samoin kuin 6.11.1986. 5.9.1986 pidetyn kokouksen tavoitteena oli nimenomaisesti tutkia kreikkalaisille tuottajille niiden kansallisille sähköyhtiöille olevia velkoja huojentamalla annettua tukea. 29.9.1986 pidetyssä kokouksessa brittiläiset yritykset ovat tuoneet esille Heraclesin velkojen muuttamisen pääomaksi. Ennen 6.11.1986 pidettyä kokousta yritysten johtajat, samoin kuin CMF:n edustaja, ovat valmistelleet kokoukselle muistion, joka nimenomaisesti sisälsi yksityiskohtaisen analyysin Heraclesin tilanteesta ennen ja jälkeen velkojen muuttamista pääomaksi samoin kuin tuen aiheuttaman vääristymän vaikutuksista.

77 Komissio ei ole voinut vain todeta kantajan näin tarkkoihin väitteisiin, että sen on mahdotonta vahvistaa tai kumota, että sellaisia kokouksia on pidetty, sillä se ei ole voinut löytää niistä minkäänlaista kirjallista todistetta (ks. komission

14.12.1994 antama vastaus), varsinkaan kun BCA:n komissiolle 9.6.1988 lähettämässä kirjeessä vahvistetaan, että *UK cement maker*sien ja komission välillä on ollut yhteydenottoja vuonna 1986. Näissä olosuhteissa on todettava, että kantajat ovat osallistuneet perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn valmisteluun.

78 On vielä tutkittava, ovatko kantajat osallistuneet 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn myös sen jälkeen, kun komissio aloitti menettelyn. Tässä tarkoituksessa on tutkittava kantajana olevan BCA:n 9.6.1988 päivätyn kirjeen sisältö. Yhtäältä BCA viittaa kirjeessä niihin kokouksiin, joihin Yhdistyneen kuningaskunnan sementintuottajat (*the UK cement makers*) ovat osallistuneet vuonna 1986. Toisaalta kirje osoittaa, että Yhdistyneen kuningaskunnan tuottajat "toistavat" siinä huomautuksensa. Koska kyseiset tuottajat ovat niitä, jotka osallistuivat vuoden 1986 kokouksiin ja joiden joukossa siis oli kolme kantajaa, on todettava, että nämä viimeksi mainitut toistivat vuonna 1988 huomautuksensa BCA:n välityksellä ja että ne siis myös osallistuivat perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn.

79 Muutoin komissio ei voi väittää, kuten se suullisessa käsittelyssä on tehnyt, että kantajien osallistuminen koski vain lausetta, jossa selitetään Heraclesille myönnettyjen tukien vääristävän kilpailua ja vaikuttavan yhteisön sisäiseen kauppaan. Itse asiassa "toistamalla" vuonna 1986 esittämänsä huomautukset kantajat viittasivat selvästi kaikkiin niihin keskusteluihin, joita niillä vuoden 1986 kuluessa oli komission kanssa ollut.

80 Kantajien markkina-aseman osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että nämä kolme yritystä, jotka ovat Yhdistyneen kuningaskunnan kolme suurinta sementintuottajaa, ovat näyttäneet asiaankuuluvalla tavalla, että komission päätös on vaikuttanut niiden kilpailuasemaan, sikäli kuin päätös vahvistaa huomattavasti niiden kreikkalaisen kilpailijan, Heraclesin, taloudellista asemaa

ja mahdollistaa sen, että Heracles voi näin viedä ja tarjota aiempaa kilpailukykyisimmillä hinnoilla tuotteitaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kanteen tutkittavaksi ottamista koskevassa vaiheessa, että kantajien esittämät seikat riittävät osoittamaan, että komission päätös on omiaan vaikuttamaan olennaisesti kantajien asianomaiseen markkina-asemaan ja että päätös koskee niitä näin ollen erikseen.

81 Sen osalta, koskeeko valituksenalainen päätös suoraan kantajaa, on palattava tämän tuomion 41 kohtaan.

82 Koska kyse on yhdestä ja samasta kanteesta, ei ole syytä tutkia kantajana olevan BCA:n oikeutta toimia (ks. edellä mainitussa asiassa CIRFS ym. v. komissio annettu tuomio, 31 kohta).

Kolmen kantajan asiavaltuutus

83 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että lopuksi on tutkittava Heraclesin kolmen kanteen tutkittavaksi ottamista vastaan esittämä huomautus, joka perustuu kantajien "edun" lainvastaiseen luonteeseen; kantajien kanteen tavoitteena on suojella väitettyä eurooppalaisten sementinvalmistajien kartellia.

84 Tässä suhteessa on huomattava, että Heracles ei ole täsmentänyt kanteen ja väitetyn kartellin välistä yhteyttä. Koska Heraclesin argumentointia ei ole näytetty tässä menettelyssä asiaankuuluvaksi, ei voida pitää perusteltuna sitä, että kantajilta puuttuisi asiavaltuus. On vielä lisättävä, että kartellin olemassaoloa koskeva komission päätös ei ole vielä tullut lopulliseksi, koska se on toisen oikeudenkäynnin kohteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

85 Edellä esitetyn perusteella kolme kannetta otetaan tutkittavaksi.

Pääasian ratkaisu

86 Kantaja Titan vetoaa useaan perusteeseen, jotka tukevat sen nostamaa kumoamiskannetta. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että näistä perusteista on tutkittava kaksi, joista toinen on johdettu perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdassa määrättyjen poikkeusten soveltumattomuudesta ja 92 artiklan 3 kohdan yleisistä periaatteista, ja toinen perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan soveltamattomuudesta.

87 Kantaja AITEC vetoaa neljään perusteeseen, jotka tukevat sen esittämää kumoamiskannetta. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on tutkittava yhdessä Titanin esittämien perusteiden kanssa peruste, joka koskee vuoden 1987 päätöksen rikkomista ja sitä, että velvollisuutta tutkia tuen vaikutus yhteisötason kilpailuun ja kaupankäyntiin ei ole noudatettu, koska tämä peruste sulautuu ensiksi mainittujen perusteiden kanssa yhteen, samoin kuin on syytä tutkia kantajan kolmannen perustelunsa (perustamissopimuksen 190 artiklan rikkominen) yhteydessä esittämät väitteet, jotka koskevat komission virheelliseksi väitettyä arviota Heraclesin viennin ja kokonaistuotannon välisestä suhteesta.

88 Kantajat BCA, Blue Circle, Castle ja Rugby vetoavat ensisijaisesti kolmeen perusteeseen, jotka tukevat niiden esittämää kumoamiskannetta. On tutkittava lähemmin kantajien esittämät väitteet, jotka kohdistuvat tuen yhteensopivuutta yhteismarkkinoiden kanssa koskevan selvityksen puuttumiseen (ensimmäisen perustelun kolmas osa) ja tosiseikkojen arvioinnin virheellisyyteen suhteessa erityisesti vuoden 1987 päätökseen, Halkisia koskevaan päätökseen ja Kreikan sementtiteollisuuden rakenteellisen ylikapasiteetin aiheuttaman rasitteen siirtymiseen muihin jäsenvaltioihin (ensimmäisen perustelun viides osa).

Asianosaisten oikeudelliset perustelut ja perusteet asiassa T-449/93 (Titan)

1. Perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdassa määrättyjen poikkeusten ja perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan yleisten periaatteiden soveltumattomuus

89 Kantaja esittää aluksi, että Heraclesin velkojen muuttaminen pääomaksi, minkä Helleenien hallitus toteutti ORE: n välityksellä, on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukainen tuki. Tuki on syrjivä, vääristää kilpailua Heraclesin ja muiden tuottajien välillä niin Kreikassa kuin yhteismarkkinoillakin ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

90 Niin komissio kuin Helleenien tasavaltakin myöntävät, että toimenpide, josta Heracles pääsi osalliseksi, on tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

91 Heracles epäilee kuitenkin, onko asianomainen toimenpide perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukainen tuki, vaikkakin se myöntää, että tällä kysymyksellä on sille vain teoreettinen merkitys. Heracles katsoo itse asiassa, että merkittävä yksityinen velkoja olisi toiminut samoin kuin ORE ja olisi sijoittanut Heraclesiin kyseessä olevan summan suojellakseen sijoitustaan. Sitä paitsi tämä oli menestyksekäs strategia, sillä Helleenien hallitus oli onnistunut myymään osuutensa Heraclesista Calcestruzzi -nimiselle yhtiölle ja kansalliselle pankille.

92 Esitettyään, että kyseiseen tukeen ei sovellu mikään perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdassa määrätyistä poikkeuksista, kantaja väittää, että komissio on tulkinnut virheellisesti perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisia yleisiä periaatteita jättäessään ottamatta huomioon sen seikan, että edellä mainitun määräyksen mukaisia poikkeuksia on tulkittava suppeasti yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

93 Kantaja katsoo, että komissio ei ole arvioinut tukea yhteisöoikeuden ja yhteisön politiikan periaatteiden mukaisesti ja että se on jättänyt tarkastelematta tukea suhteessa sementtiteollisuuden ja yhteisön sementtimarkkinoiden kokonaisuuteen, kuten sen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätyn mukaisesti olisi tehtävä. Komissio on siten vahvistanut Heraclesille myönnettyä laitonta etua varsinkin kun komissio on samanaikaisesti rinnakkaisessa menettelyssä katsonut Halkisille myönnetyn tuen olevan yhteisöoikeuden vastainen.

94 Kantaja väittää, että pelkästään vuoden 1987 päätöksen ja siinä määrättyjen edellytysten perusteella ei voida arvioida, onko tuki yhteensopiva yhteisöoikeuden kanssa. Kantaja katsoo, että komissio on katsonut, ilman, että se olisi kiinnittänyt huomiota siihen vaikutukseen, mikä tuella on kilpailuun sekä jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, "että ... tuen voidaan nyt katsoa olevan yhteensoveltuva" vuoden 1987 päätöksen kanssa, koska komissio on tyytynyt toteamaan, perustellakseen muutosta suhtautumisessaan verrattuna vuoteen 1987, että Helleenien tasavallan hallitus oli vastannut komission esittämiin huomautuksiin.

95 Kantaja myöntää vastauksessaan, että se seikka, että lain, jonka perusteella tuki myönnettiin, on sanottu olevan yleisesti yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa samalla kun lailla itsellään ei ollut todellisia vaikutuksia, ei vapauttanut komissiota velvollisuudesta tutkia, olivatko ORE:n paikalliset väliintulot yhteensoveltuvia vuoden 1987 päätöksen ja perustamissopimuksen kanssa. Vuoden 1987 päätöksessään komissio, sen sijaan että se olisi yrittänyt luoda tyhjentävää yleislinjaa, on päinvastoin vaatinut, että merkittävät tapaukset ilmoitetaan sille erikseen. Päätöksen perusteluista ilmenee, että komissio päätti arvioida tällaisia tapauksia niiden periaatteiden mukaisesti, joita se perinteisesti soveltaa valtion tukia koskevissa asioissa.

96 Komissio myöntää, että Heraclesille myönnetty tuki "vääristi tai uhkasi vääristää kilpailua perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti", mutta komissio

katsoo, että mainittuun tukeen voitiin soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrättyä poikkeusta, koska tuki oli tarkoitettu Kreikan talouden vakavan häiriön poistamiseen ja koska tuki täytti vuoden 1987 päätöksessä esitetyt edellytykset, joilla määriteltiin tarkasti asiassa sovellettava lainsäädäntö. Tällä päätöksellä hyväksyttiin lailla 1386/83 luotu järjestelmä ja siten jopa lain mukaisesti hyväksytyt erityistoimenpiteet sillä edellytyksellä, että toimenpiteet täyttivät päätöksessä täsmennetyt ainoat edellytykset (ks. julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotus asioissa 166/86 ja 220/86, Irish Cement v. komissio, tuomio 15.12.1988, Kok. 1988, s. 6473 ja 6487).

97 Komissio lisää, että sillä seikalla, että mainittu tuki oli myönnetty ennen vuoden 1987 päätöksen tekemistä, ei ole vaikutusta tähän, koska tehdessään tätä päätöstä komissio tiesi, että lakia oli aiemmin jo sovellettu. Komissio oli päätöksessään osoittanut selvästi Helleenien tasavallan hallitukselle, että kaikki merkittävät lain soveltamistoimenpiteet oli ilmoitettava, olivatpa ne tehty ennen vuoden 1987 päätöstä tai sen jälkeen.

98 Helleenien tasavalta, tukien komissiota tältä osin, korostaa Heraclesin tavoin, että vuoden 1987 päätös muodostaa kiistanalaisen päätöksen oikeudellisen perustan, ja koska vuoden 1987 päätöksen oikeudellisuutta ei koskaan ole asetettu kyseenalaiseksi, se on tullut oikeudellisesti kiistämättömäksi. Vuoden 1987 päätöksessä myönnettiin, että lakiin 1386/83 soveltui perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohta luettuna yhdessä pöytäkirjan numero 7 kanssa.

99 Helleenien tasavalta väittää muuten, että komissio on tutkinut Heraclesin kilpailuasemaa suhteessa Heraclesin tärkeimpien eurooppalaisten kilpailijoiden kilpailuasemaan mainitun tukitoimenpiteen jälkeen. Komissio on todennut, että vuoden 1985 jälkeen kolmansien maiden markkinat, joilla Heracles oli toiminut, olivat

huomattavasti pienentyneet ja että Heracles oli sitten etsinyt uusia markkinoita. Mutta komissio on todennut, että kreikkalaisen sementin kokonaisviennistä Italiaan Heraclesilla oli vain vähäinen osuus eli 34 prosenttia loppuosan kuuluessa suurimmaksi osaksi Titanille. Helleenien tasavallan hallitus päättelee tästä, että väite siitä, että Heraclesin kilpailuasemaa ei ole tutkittu suhteessa muihin tuottajiin, on perusteeton.

100 Helleenien tasavalta lisää, että vuoden 1987 päätöksen V artiklan viidennestä kohdasta ilmenee, että vaara yhteisön sementtimarkkinoiden vääristymästä on otettu riittävästi huomioon päätöksen yhteydessä.

101 Heracles esittää, että komissio on vahvistanut eurooppalaisten sementintuottajien kartellia vastaan nostetun menettelyn yhteydessä, että Heraclesin vienti muodosti pääuhan eurooppalaisille tuottajille ja "uhkasi" luoda jäsenvaltioiden välistä sementtikauppaa, jota siihen mennessä ei ollut olemassa. Edellytetäänhän perustamissopimuksen 92 artiklassa jäsenvaltioiden välisen kaupan olemassaoloa, jotta artiklaa voidaan soveltaa. Heracles väittää, että jäsenvaltioiden välisen kaupan puuttuessa perustamissopimuksen 92 artiklaa ei voida soveltaa. Heracles lisää, että kreikkalaisen sementin vienti muihin jäsenvaltioihin alkoi vasta vuonna 1986.

102 Komissio esittää vastauksessaan, että vuoden 1987 päätös, jossa vahvistettiin yleinen tukijärjestelmä sillä perusteella, että sen tavoitteena oli jäsenvaltion talouden vakavan häiriön poistaminen, rajoitti voimakkaasti komission oikeutta arvioida erityistukia. Komissio on kuitenkin tutkinut, onko tuki yhteydessä yrityksen uudelleenjärjestelyyn, onko Heracles lisännyt tuotantokapasiteettiaan ja suunnitteliko Heracles ostavansa jonkun niistä yrityksistä, jotka syyttivät sitä tappioista, lisäten näin tuotantokapasiteettiaan ja vääristäen kilpailua. Näin tehtyään komissio on tutkinut riittävästi tuen vaikutusta yhteisössä vallitsevaan kilpailuun.

2. Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan soveltumattomuus

103 Kantaja väittää, että päinvastoin kuin kiistanalaisessa päätöksessä on ilmaistu, perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrätty poikkeus ei sovellu asianomaisiin tukiin. Kantaja toistaa, että komissio ei ole voinut välttää sille kuuluvaa velvollisuutta tutkia tuen yhteensopivuutta itse perustamissopimuksen kanssa viittamalla ainoastaan vuoden 1987 päätökseen. Itse asiassa tämä päätös on tehty tuen myöntämisen jälkeen. Niinpä komissio oli velvollinen tutkimaan tuen yhteensopivuutta perustamissopimuksen kanssa tuen myöntämishetkellä ja suhteessa silloin voimassa olleeseen lainsäädäntöön. Niinpä vuoden 1987 päätös ei voi muodostaa tutkintaperustetta, jonka perusteella komission oli ryhdyttävä toimimaan. Lopuksi kantaja toistaa, että asiassa Halkis tekemässään päätöksessä komissio on päätynyt toisenlaiseen lopputulokseen kuin kiistanalaisessa päätöksessä.

104 Komissio väittää, että mainittuun tukeen voitiin soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrättyä poikkeusta, koska se täytti yleisen tukijärjestelmän sallivassa komission vuoden 1987 päätöksessä esitetyt edellytykset, varsinkin sen edellytyksen, joka koskee tuen vaikutuksen valvontaa.

105 Asiassa Halkis antamansa päätöksen osalta komissio, samoin kuin väliintulijat, korostaa, että asian Halkis käsittelyyn johtaneet seikat olivat erilaiset kuin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

106 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymysten johdosta antamassaan vastauksessa komissio toistaa, että tehdessään vuoden 1987 päätöstä se ei ollut ryhtynyt tutkimaan päätöksen antamispäivään mennessä jo myönnettyjen erityistukien yhteensopivuutta yhteismarkkinoiden kanssa vaan se oli varautunut tekemään tutkimuksia antaakseen päätökset niistä yksittäisistä tuista, joista ilmoitukset vuoden 1987 päätöksen mukaan oli tehtävä myöhemmin. Komissio lisäsi myös, että koska kysymyksessä oli perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan perusteella aiemmin hyväksytyn järjestelmän soveltaminen, komission ainoa velvollisuus oli varmistaa, että käsiteltävänä oleva tuki täytti ne vaatimukset, joita varten sanottu järjestelmä oli hyväksytty. Komissio väittää vielä, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa sen ei tarvinnut menettelyä päättäessään arvioida kiistanalaisen tuen vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kaupankäyntiin ja kilpailuun, koska arviointi oli jo tehty, ei pelkästään tehtäessä vuoden 1987 päätöstä, vaan myös menettelyä aloitettaessa. Tässä päätöksessä määrättyjen edellytysten noudattamisen tavoitteena oli juuri mahdollistaa se, että käsiteltävänä olevan tuen voitaisiin katsoa olevan yhteensopiva yhteismarkkinoiden kanssa huolimatta sen vaikutuksesta kauppaan ja kilpailuun. Tästä syystä komissio on rajoittunut menettelyn päättämistä koskevassa päätöksessään varmistamaan, että vuoden 1987 päätöksessä asetetut edellytykset ovat täyttyneet.

Asianosaisten oikeudelliset perustelut ja perusteet asiassa T-447/93 (AITEC)

1. Vuoden 1987 päätöksen rikkominen siltä osin kuin komissio ei ole tutkinut tuen vaikutusta kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

107 Kantaja väittää, että vuoden 1987 päätöksessä määrätään komissiolle velvollisuus tutkia, vaikuttavatko lain 1386/83 perusteella myönnetyt tuet jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kantaja siis katsoo, että komission olisi pitänyt määritellä käsiteltävänä olevan tuen vaikutus Heraclesin kilpailuasemaan suhteessa yhteisön muiden sementintuottajien kilpailuasemiin, sen sijaan että se on perustanut päätöksensä pelkästään tuen myöntäneen Helleenien tasavallan etuun.

108 Kantaja korostaa sitä, että vuoden 1987 päätöksessään komissio oli lähtenyt siitä ajatuksesta, että päätöksen soveltaminen yksittäisiin tukiin ei saa johtaa siihen, että tuen saaneiden yritysten kilpailuasema paranee suhteessa muiden jäsenvaltioiden yritysten kilpailuasemiin. Kuitenkin vuoden 1987 päätöksen soveltaminen Heraclesille myönnettyyn tukeen juuri vahvisti Heraclesin kilpailuasemaa suhteessa italialaisten yritysten kilpailuasemiin.

109 Komissio väittää, että koska Heraclesille myönnetty tuki oli myönnetty soveltaen tukijärjestelmää, joka oli etukäteen hyväksytty, komission ainoa velvollisuus oli varmistaa, täyttääkö kiistanalainen tuki vuoden 1987 päätöksen 1 artiklassa määrätyt edellytykset. Komission oli siis vain valvottava, että Heraclesin kilpailuasema ei ole vahvempi kuin mitä se olisi ollut jos vuoden 1987 päätökseen johtaneita vaikeuksia ei olisi ollut. Komissio katsoo täyttäneensä tämän tehtävänsä erinomaisesti, kuten valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee.

110 Kantaja katsoo, että komissio ei voi väittää arvioineensa valituksenalaisen päätöksen lainmukaisuutta suhteessa pelkästään vuoden 1987 päätökseen, koska tuen myöntämishetkellä vuonna 1986 tätä päätöstä ei ollut olemassa. Vastauksessaan kantaja täsmentää, että komission velvollisuus tutkia tuen vaikutus johtuu pelkästään perustamissopimuksen 92 artiklan määräyksistä. Kantaja lisää, että vaikka se kanteessaan olikin perustanut tämän velvollisuuden myös vuoden 1987 päätökseen, se oli toissijainen kanneperuste sitä tilannetta varten, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoisi vuoden 1987 päätöksen muodostavan ainoan perusteen, jonka suhteen kiistanalaisen tuen laillisuutta on arvioitava. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja on näin toimien lisännyt perusteluihinsa, joilla pyritään osoittamaan komission syyksi luettava laiminlyönti, lisäperusteen, joka osoittaa komissiolla olleen velvollisuuden toimia.

2. Yhtäältä Heraclesin ja kreikkalaisten tuottajien vientiin menevän tuotannon ja kokonaistuotannon ja toisaalta muiden tuottajien vientiin menevän tuotannon ja kokonaistuotannon välistä suhdetta koskevan komission arvioinnin virheellisyys

111 Kantaja väittää, että valituksenalainen päätös perustuu vahvistamattomiin väitteisiin, joiden perusteella tuomioistuin ei voi tarkastaa päätöksen perustelujen laillisuutta. Itse asiassa nämä väitteet perustuvat seikkoihin, jotka eivät vastaa niitä seikkoja, jotka on esitetty menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä. Komissio on toiminut pelkästään Helleenien tasavallan hallituksen väitteiden perusteella, jotka muuten ovat riittämättömiä. Komission tekemässä tutkimuksessa on kantajan mukaan ilmeinen arviointivirhe ja sitä on perusteltu riittämättömästi, johtuen muun muassa siitä, että komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että kreikkalaiset tuottajat, ja erityisesti Heracles, vievät tuotannostaan noin 50 prosenttia, kun taas muiden jäsenvaltioiden tuottajat vievät tuotannostaan vain 5—10 prosenttia.

112 Komissio ei pidä kantajan argumentointia asiaankuuluvana tämän asian käsittelyn yhteydessä ja huomauttaa, että kreikkalaiset yritykset ovat aina vieneet paljon tuotteitaan. Komissio lisää vielä, että edellä esitetty seikka ei ole merkityksellinen etukäteen hyväksytyn yleisen järjestelmän soveltamispäätöksen yhteydessä.

Asianosaisten oikeudelliset perustelut ja perusteet asiassa T-448/93 (BCA ym.)

1. Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan rikkominen, siltä osin kuin komissio ei ole tutkinut tuen yhteensopivuutta yhteismarkkinoiden kanssa

113 Kantajat väittävät, että komissio on virheellisesti katsonut käsiteltävänä olevan tuen yhteensopivuuden yhteismarkkinoiden kanssa seuraavan automaattisesti sitä, että tuki on yhteensopiva vuoden 1987 päätöksen kanssa. Vuoden 1987 päätös tehtiin itse asiassa täysin poikkeuksellisen taloudellisen tilanteen yhteydessä. Se seikka, että päätös oli oikeutettu siihen aikaan, ei siis voi oikeuttaa kaikkia myöhemmin myönnettyjä tukia. Ottaen huomioon Kreikan taloudellisen tilanteen paranemisen komissio on itse vaatinut, että muita vientiä edistäviä tukia on asteittain vähennettävä ja sitten poistettava ennen vuoden 1990 tammikuuta (ks. komission 16 päivänä joulukuuta tekemä päätös 86/614/ETY, jolla muutetaan komission päätöstä 85/594/ETY, jossa annetaan Kreikalle lupa ryhtyä tiettyihin ETY:n perustamissopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisiin pelastustoimenpiteisiin; EYVL L 357, s. 28).

114 Muutoin kantajat korostavat, että menettelyn aloittamista koskevan tiedonannon ja valituksenalaisen päätöksen sisällön välillä on ilmeinen ristiriita. Ensiksi mainitussa komissio on itse asiassa lähtenyt siitä ajatuksesta, että tuen yhteensopivuutta ei tule arvioida pelkästään suhteessa vuoden 1987 päätökseen, vaan se on arvioitava myös yhteisön etu huomioon ottaen, ainakin niiden merkittävien tapausten osalta, joiden osalta vaadittiin ilmoitusta.

115 Komissio viittaa ensinnäkin perusteluihin, jotka kantajat esittävät toisen kanneperusteen osan yhteydessä, nimittäin siihen, että tukea on arvioitava verrattuna niihin edellytyksiin, jotka vallitsivat tuen myöntämishetkellä. Tässä suhteessa komissio toteaa, että ne markkinat, joille kreikkalaiset tuottajat perinteisesti ovat vieneet tuotteitaan, olivat pääasiallisesti Keski-idässä, Pohjois-Afrikassa ja Yhdysvalloissa.

Näiden markkinoiden hiljenemisen vuoksi vuodesta 1985 lähtien kreikkalaiset sementtitehtailijat ovat alkaneet etsiä myyntimahdollisuuksia yhteisömarkkinoilta. Ennen tätä aikakautta Helleenien tasavallan ja muun yhteisön välillä ei käytännössä ollut kaupankäyntiä.

116 Komissio katsoo, että ottaen huomioon sen seikan, että Heraclesille annettu tuki on myönnetty etukäteen hyväksyttyä järjestelmää soveltaen, komission ainoa velvollisuus oli varmistaa, täyttääkö kiistanalainen tuki vuoden 1987 päätöksen 1 artiklassa määrätyt edellytykset. Koska tuki täytti nämä edellytykset, siihen voitiin soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrättyä poikkeusta.

2. Tosiseikkojen virheellinen arviointi vuoden 1987 päätöksessä ja valituksenalaisen päätöksen syrjivä luonne suhteessa asiassa Halkis annettuun päätökseen, siltä osin kun kyse on nimittäin kreikkalaisen sementtiteollisuuden rakenteellisen ylikapasiteetin aiheuttaman rasitteen siirtymisestä muihin jäsenvaltioihin

117 Kantajat väittävät, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen jättäessään varmistamatta, kuten vuoden 1987 päätöksessä edellytettiin, että Heraclesille myönnetty tuki ei vääristänyt kilpailua.

118 Kantajat korostavat, että kreikkalaisen sementin vienti muihin jäsenvaltioihin lisääntyi huomattavasti vuosien 1986 ja 1990 välisenä aikana. Kantajat arvioivat, että valituksenalainen päätös on johtanut siihen, että kreikkalaisen sementtiteollisuuden rakenteellisesta ylikapasiteetista seuraavat rasitteet ovat siirtyneet muihin jäsenvaltioihin, vaikka vuoden 1987 päätöksessä nimenomaisesti haluttiin välttää

tällainen lopputulos. Muutoin kantajat korostavat, että asiassa Halkis tekemässään päätöksessä komissio on todennut, että valituksenalaista tukea vastaavat tuet olivat yhteensopimattomia yhteismarkkinoiden kanssa.

119 Suullisessa käsittelyssä kantajat lisäsivät, että Yhdistyneen kuningaskunnan maantieteellisen sijainnin takia maa on erityisen sopiva siihen, että sementti tuodaan maahan laivoilla.

120 Komissio hylkää väliintulijoiden tukemana nämä kantajien väitteet. Komissio täsmentää Kreikan sementtimarkkinoiden useita ominaispiirteitä, joihin se on perustanut päätöksensä ja muistuttaa, että komissiolla on asiassa harkintavaltaa, jonka käytöstä voidaan rangaista vain, jos sitä on käytetty ilmeisen väärin.

121 Komissio toistaa lopuksi, että kreikkalaisen sementin yhteisöön suuntautuvan viennin lisäys johtuu siitä, että sementin vienti kreikkalaisten tuottajien perinteisille markkinoille Keski-itään, Pohjois-Afrikkaan ja Yhdysvaltoihin on vähentynyt voimakkaasti vuodesta 1985 lähtien. Tässä suhteessa Heraclesin tilanne ei poikkeaisi muista tuottajista, ellei kiistanalainen tuki olisi mahdollistanut sen taloudellista toipumista ja näin mahdollistanut sitä, että se pystyy käyttämään hyväkseen markkinoiden tarjoamat mahdollisuudet samalla lailla kuin sen kreikkalaiset kilpailijat.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

122 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo aluksi, että väliintulijana Heracles ei voi asettaa epäilyksenalaiseksi sitä, että tässä asiassa käsiteltävänä oleva toimenpide muodostaa perustamissopimuksessa tarkoitetun tuen. Itse asiassa väliintulija hyväksyy yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 93 artiklan 4 kohdan mukaisesti asian sellaisena kuin se on väliintulohetkellä; tässä määräys soveltuu Heraclesin väliintuloon, joka on tapahtunut ennen kuin nämä asiat siirretään yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäviksi. Tässä asiassa

on todettava kiistanalaisen päätöksen perustuvan siihen toteamukseen, että käsiteltävänä oleva toimenpide muodostaa perustamissopimuksen tarkoittaman tuen, mitä varsinaiset asianosaiset eivät ole kiistäneet. Niinpä väittäessään, että 92 artiklassa määrätyt edellytykset eivät näytä täyttyneen, Heracles muuttaa kanteen sisältäneessä hakemuksessa ja vastineessa määritellyn asian jättäen näin ottamatta huomioon yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 93 artiklan 4 kohdan. Tästä seuraa, että tämä puolustusperuste on jätettävä tutkimatta.

123 Pääasian osalta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kaikkien kantajien tukevan olennaisilta osin sitä, että arvioidakseen käsiteltävänä olevan tuen yhteensopivuutta perustamissopimuksen kanssa komissio ei voi tyytyä tutkimaan, täyttääkö tuki vuoden 1987 päätöksessä määrätyt edellytykset; tällä päätöksellä julistettiin perustamissopimuksen kanssa yhteensoveltuvaksi lailla 1386/83 luotu tukijärjestelmä, jonka perusteella tämä tuki myönnettiin. Kantajien mukaan komission olisi pitänyt tehdä erityisselvitys käsiteltävänä olevan tuen yhteensopivuudesta yhteismarkkinoiden kanssa. Näin ollen on ensin määriteltävä vuoden 1987 päätöksen ulottuvuus ja varmistettava, oliko komissiolla oikeus tyytyä tutkimaan kiistanalaisessa päätöksessä, täyttääkö tuki vuoden 1987 päätöksessä määrätyt edellytykset ja varmistaa sitten, jätetäänkö kiistanalaisessa päätöksessä ottamatta huomioon vuoden 1987 päätös samoin kuin perustamissopimuksen 92 artiklan määräykset.

Vuoden 1987 päätöksen ulottuvuus

124 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että vuoden 1987 päätöksessään komissio on hyväksynyt lain 1386/83 täytäntöönpanon sillä perusteella, että se täytti perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisessa osassa ja pöytäkirjassa numero 7 määrätyt edellytykset, koska lain tavoitteena oli Helleenien tasavallan talouden vakavan häiriön poistaminen. Selostettuaan tämän jäsenvaltion taloudellista tilannetta komissio on korostanut, että ORE oli puuttunut tämän lain perusteella erikseen 45 yritykseen, joista 23: a, näiden joukossa Heracles, ei oltu asetettu selvitystilaan ja jotka edustivat noin 20 prosenttia Helleenien tasavallan teollisista työpaikoista. Tämän vuoksi päätöksessä tunnustettiin, että ORE:n toimenpiteillä voitiin yleisesti poistaa sanottu häiriö.

125 On paikallaan kuitenkin huomata, että vuoden 1987 päätöksellä, vaikka sillä on hyväksytty lain 1386/83 täytäntöönpano, ei kuitenkaan ole hyväksytty kaikkia ORE:n toteuttamia yksittäisiä puuttumisia. Itse asiassa päätöksensä 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa komissio on asettanut lain 1386/83 täytäntöönpanolle seuraavan edellytyksen:

"Helleenien tasavallan hallituksen on ilmoitettava yrityksien toimintaan tehdyt yksittäiset, lain alaisuuteen kuuluvat puuttumiset, jos muulla kuin herkällä toimialalla toimiva yritys työllistää kolmesataa henkilöä tai enemmän tai jos herkällä toimialalla toimiva yritys työllistää sata henkilöä tai enemmän."

126 Päätöksen perusteluosassa komissio perustelee tämän "edellytyksen" asettamista selittämällä, että "valtion yleisen tukijärjestelmän sallivassa päätöksessä komissiolla on järjestelmää koskevan arviointinsa perusteella valtuus asettaa edellytyksiä, mukaan lukien tässä tapauksessa velvollisuus ilmoittaa yksittäiset merkittävät tapaukset sillä tavoin, että niitä voidaan arvioida siitä näkökulmasta, mikä niiden vaikutus on kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Näin menetellessään komission on otettava huomioon yhteisön politiikan asettamat vaatimukset. Tämä ilmenee asiassa C-730/79, Philip Morris vastaan komissio annetusta yhteisöjen tuomioistuimen tuomiosta, jossa yhteisöjen tuomioistuin on selvästi osoittanut, että arvioinnit, joita 92 artiklan 3 kohdan a, b ja c alakohdissa määrättyjen poikkeusten soveltaminen edellyttää, on tehtävä 'yhteisön edut huomioon ottaen'" (vuoden 1987 päätöksen V kohta, neljäs alakohta).

127 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo ilmoittamista koskevista "edellytyksistä" ja sen perusteluista ilmenevän, että komissio on katsonut, että tilanteissa, jotka ylittävät vuoden 1987 päätöksessä asetetut kynnykset, Kreikan talouden vakavan häiriön toteaminen ei riitä yksinään oikeuttamaan kyseessä

olevaa tukea. Asettamatta kyseenalaiseksi Kreikan talouden kokeman vakavan häiriön perusteella hyväksytyn yleisen tukijärjestelmän olemassaoloa tulevaisuudessa komissio on siis katsonut, että ORE:n toteuttamat, tietyn laajuiset puuttumiset yritysten toimintoihin on asetettava sellaisen erityisen tarkastelun alaiseksi, joka kohdistuu yhtäältä siihen, täyttikö tuen myöntäminen vuoden 1987 päätöksessä määrätyt "edellytykset", ja toisaalta siihen, oliko tuen myöntämisestä seurauksena se, että asianomaiset yritykset "totesivat olevansa muiden jäsenvaltioiden teollisuuteen nähden vahvemmassa kilpailuasemassa kuin missä ne olisivat olleet, jos vaikeuksia ei olisi esiintynyt alussa" (ks. päätöksen V kohta). Sitä seikkaa, että komissio itse katsoi sen tehtävänä olevan arvioida ORE:n myöntämien tukien vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, vahvistaa päätökseen (V kohtaan) sisältynyt viittaus asiassa Philip Morris vastaan komissio annettuun tuomioon, jossa yhteisöjen tuomioistuin on hyväksynyt sen, että komissio on ryhtynyt vastaavaan tutkimukseen (edellä mainitun tuomion 11 ja 12 kohta). Muutoin on todettava, että tällaisen vuoden 1987 päätöksessä määrätyn tutkimuksen tarpeellisuus vastaa perustamissopimuksen 92 artiklan tarkoitusta; kilpailuoikeudellisena määräyksenä artiklan tavoitteena on periaatteessa estää se, että jäsenvaltioiden myöntämillä tuilla vääristetään kilpailua tai että niillä vaikutetaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

128 Edellä esitetyn perusteella komissio itse on katsonut vuoden 1987 päätöksessään, että perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisen osan perusteella voidaan tilanteissa, joita varten tarkasteltavana oleva tukijärjestelmä on hyväksytty, vaatia yksittäisiä tukitoimenpiteitä koskevaa erityistutkimusta, joka ulottuu pidemmälle kuin asianomaisen jäsenvaltion talouden vakavan häiriön olemassaolon toteamiseen. Nyt esillä olevassa tapauksessa komissio on muuten esittänyt, että Kreikan talouden vakavan häiriön olemassaolo ei riitä siihen, että lain 1386/83 soveltamisella myönnettyjen yksittäisten huomattavien tukien voitaisiin katsoa olevan yhteensopivia perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan toisen osan kanssa.

129 Tästä seuraa, että vuoden 1987 päätöksessä määrätyt kynnykset ylittäviä tukia koskevan, jopa tuen myöntämisen jälkeisen ilmoitusvelvollisuuden on tulkittava

olevan päätökseen itseensä sisältyvä samanlainen hyväksyntävaraus kuin se varaus, joka on määritelty yhteisöjen tuomioistuimen 5.10.1994 antamassa tuomiossa (C-47/91, Italian tasavalta v. komissio, Kok. 1994, s. I-4365, 21 ja 22 kohta), mutta sen sijaan vähemmän merkittävien tukien osalta voidaan tulkita, että päätös on hyväksytyn yleisjärjestelmän pohjalta myönnettyjen tukien lopullinen hyväksyntä. Niinpä komissio ei voi väittää, että se päätöksellään hyväksyy yleisesti kaikki lain 1386/83 perusteella myönnetyt tuet, kuten tapahtui edellä mainituissa asioissa Irish Cement vastaan komissio. Itse asiassa näissä asioissa komissio oli yleisesti hyväksynyt alueelliset tukijärjestelmät yhtäältä vaatimatta, että merkittävät tuet ilmoitettaisiin ja toisaalta tekemättä varauksia näiden tukien hyväksymisen suhteen. Koska järjestelmään itseensä oli kohdistettu perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukainen tutkimus ja koska järjestelmä oli tällä perusteella hyväksytty, erotuksena nyt käsiteltävästä tapauksesta tämän järjestelmän täytäntöönpanotoimenpiteitä ei pitänyt enää ilmoittaa komissiolle eikä komission pitänyt enää tutkia niitä.

130 On muistettava komission tienneen jo päätöksentekohetkellä, että ORE: n erityinen puuttuminen Heraclesin toimintaan tapahtui jo ennen vuoden 1987 päätöksen tekemistä (ks. komission 18.9.1986 lähettämä telex). Komissio on valituksenalaisessa päätöksessä valittanut, että Helleenien tasavallan hallitus "ei ole ilmoittanut tätä Heraclesin eduksi tapahtunutta lain 1386/83 huomattavaa soveltamistapausta". Komissio on korostanut perustellusti, että se ei ollut vuonna 1987 ryhtynyt tutkimaan jo myönnettyjä erityistukia, vaan se oli varautunut tekemään tutkimuksen sitten, kun se olisi vastaanottanut vuoden 1987 päätöksessä mainitun ilmoitusvelvollisuuden mukaiset ilmoitukset yksittäisistä tuista. Tätä päätöksen tulkintaa vahvistaa päätöksen 1 artiklan 2 kohdan sanamuoto, jonka mukaan siinä mainitut edellytykset soveltuvat "kaikkiin ORE:n puuttumisiin yrityksien toimintoihin", mikä osoittaa komission halunneen jo myönnettyjen tukien osalta saada niistä jälkikäteen tehdyn "ilmoituksen", jotta niitä "voitaisiin arvioida siltä kannalta, mikä niiden vaikutus on jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun" (ks. vuoden 1987 päätöksen V kohta). Tästä seuraa, että Heraclesille myönnettyyn tukeen, vaikkakin se on myönnetty ennen vuoden 1987 päätöstä, kohdistuu mainitun päätöksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa määrätty velvollisuus.

131 Tässä suhteessa komission puolustuksekseen esittämät seikat ovat ristiriitaisia. Itse asiassa komissio esittää yhtäältä vastauksessaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin, että se ei ole tutkinut vuonna 1987 aiemmin myönnettyjen erityistukien yhteensopivuutta yhteismarkkinoiden kanssa ja että se oli varautunut tutkimaan ne vastaanotettuaan vuoden 1987 päätöksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti näistä tuista tehdyn ilmoituksen. Toisaalta komissio väittää samanaikaisesti, että koska kyse on perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan perusteella etukäteen hyväksytyn järjestelmän soveltamisesta, komission ainoa velvollisuus oli varmistaa, että käsiteltävänä oleva tuki oli myönnetty mainitussa järjestelmässä määrättyjen hyväksymisedellytysten mukaisesti, koska yhteensopivuus yhteismarkkinoiden kanssa oli jo tutkittu vuoden 1987 päätöksen yhteydessä. Näiden edellytysten tutkimisen osalta komissio lisää, että ainoa tutkittava edellytys on se, joka liittyy tuotantokapasiteetin lisäyksen puuttumiseen, sillä sellaisen lisäyksen puuttuminen sulkee välttämättä pois vaikutuksen yhteismarkkinoihin.

132 Lopuksi on todettava, että päinvastoin kuin Helleenien tasavallan hallitus esittää (ks. edellä 100 kohta), vuoden 1987 päätöksen V kohtaan ei sisälly ainoatakaan yhteisön sementtimarkkinoita koskevaa arviointia.

Kiistanalainen päätös

133 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kiistanalaisessa päätöksessä komissio on muistuttanut, että merkittävien yksittäisten tapausten ilmoittamista vaadittiin "jotta niitä voitiin tutkia siltä kannalta, mikä niiden vaikutus on jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun". Kuitenkin on todettava, että kiistanalaisessa päätöksessä komissio on Helleenien tasavallan komission alunperin

esittämiin huomautuksiin toimittamien vastausten perusteella rajoittunut tutkimaan tuen seurauksia Helleenien tasavallan alueella.

134 Tästä seuraa, että valituksenalaisen päätöksen perustelut ovat tässä suhteessa ristiriitaiset (ks. samansuuntaisen arvioinnin osalta asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Espanjan kuningaskunta v. komissio, tuomio 14.9.1994, Kok. 1994, s. I-4103).

135 Lisäksi on muistutettava, että nyt tarkasteltavana olevassa asiassa komissio on vain todennut asianomaisen tuen täyttävän vuoden 1987 päätöksessä määrätyt edellytykset ottaen erityisesti huomioon tuontantokapasiteetin lisäyksen puuttumisen ja yrityksen elinkelpoisuuden. Vaikka nämä tekijät tosin oli otettava huomioon tutkittaessa tuen yhteensopivuutta yhteismarkkinoiden kanssa, eivät ne kuitenkaan riitä johtopäätösten tekoon tässä suhteessa, koska vuoden 1987 päätöksessä edellytettiin komission tutkivan myös missä määrin kilpailu voisi vääristyä ja voisiko tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komissio ei kuitenkaan ole tehnyt tällaista tutkimusta, minkä komissio itsekin myöntää.

136 Helleenien tasavallan hallituksen esittämän huomautuksen, jonka mukaan kantajien väitteessä jätetään huomioimatta pöytäkirja numero 7, jossa määrätään, että "ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklaa sovellettaessa on otettava huomioon taloudellisen kehityksen ja väestön elintason kohottamisen tavoitteet", osalta on huomautettava, että tämä määräys ei muodosta poikkeusta perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklaan, vaan siinä vain asetetaan komissiolle velvollisuus ottaa pöytäkirjassa mainitut tavoitteet huomioon kreikkalaiselle yritykselle myönnetyn tuen vaikutuksen arvioinnissa. Pöytäkirjassa ei laisinkaan vapauteta komissiota ryhtymästä perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn ja erityisesti siinä ei vapauteta komissiota tutkimasta tuen vaikutusta kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

137 Edellä esitetyn perusteella komissio on jättänyt ottamatta huomioon sen ulottuvuuden, joka vuoden 1987 päätöksessä ja perustamissopimuksen 92 artiklassa on sille määrätyllä velvollisuudella tutkia, ettei tarkasteltavana oleva tuki vääristä kilpailua ja ettei se vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tästä seuraa, että kiistanalaisessa päätöksessä on oikeudellinen virhe, jonka johdosta komissio on tutkinut puutteellisesti tarkasteltavana olevan tuen (ks. asia T-44/90, La Cinq v. komissio, tuomio 24.1.1992, Kok. 1992, s. II-1, 62, 83 ja 95 kohta).

Tuen vaikutus kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

138 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa komission ja väliintulijoiden väittävän, että vuonna 1986 Helleenien tasavallan ja muiden jäsenvaltioiden välillä ei ollut sementtikauppaa ja että näin ollen kiistanalainen tuki ei ole voinut vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tämän väitteen muodostavan toissijaisen puolustusperusteen, joka on tutkittava, koska komission tekemä ilmoitettujen tukien vaikutusta kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan koskeva oikeudellinen virhe ja sen seuraukset eivät voi aiheuttaa valituksenalaisen päätöksen kumoamista jos ilmenee, että sellainen tutkimus oli tarpeeton sementtitoimialalla vallitsevan tosiasiallisen tilanteen perusteella.

139 Tässä suhteessa on korostettava sitä, että komission perustelu pohjautuu sementtimarkkinoilla tuen myöntämishetkellä vallinneeseen tilanteeseen. On kuitenkin todettava, että jo tuolloin kreikkalaisen sementin viennin suuntautuminen tiettyihin muihin jäsenvaltioihin oli havaittavissa. Kreikkalaisten tuottajien perinteiset vientimarkkinat olivat romahtaneet, mikä merkitsi sitä, että jo olemassa oleva jäsenvaltioiden välinen kauppa tuli lisääntymään merkittävästi. Heraclesin väliintulokirjelmän liitteessä 1 osoitetaan, että Heracles oli jo vuonna 1986 aloittanut sementin viennin muihin yhteisön jäsenvaltioihin. Tämä on vahvistettu asiassa Halkis annetussa päätöksessä (osa IV).

140 Näissä olosuhteissa komission velvollisuus oli tutkia ne vaikutukset, jotka tuella saattoi olla kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

141 Valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee, että komissio ei ole tuen myöntämishetkellä tutkinut tuen ennustettavissa olevia vaikutuksia kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komissio ei muutoinkaan ole tutkinut tuen todellisia vaikutuksia, jotka se olisi voinut ottaa huomioon tosiseikkoina, koska komissio teki päätöksen tuen yhteensopivuudesta perustamissopimuksen kanssa viisi vuotta tuen maksamisen jälkeen.

142 Ottaen huomioon edellä esitettyjen perustelujen muodostaman kokonaisuuden, on todettava, että komissio on menetellyt lainvastaisesti jättäessään tutkimatta asianomaisen tuen vaikutuksen kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. edellä mainitussa asiassa La Cinq v. komissio annettu tuomio, s. 94, 95 ja 96).

143 Edellä esitetyn perusteella kiistanalainen päätös on kumottava tarvitsematta tehdä päätöstä muista esitetyistä perusteista tai ryhtyä kantajien pyytämiin selvitystoimiin.

Oikeudenkäyntikulut

144 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian, se velvoitetaan korvaamaan sekä omat oikeudenkäyntikulunsa että kantajien oikeudenkäyntikulut lukuun ottamatta niitä kuluja, jotka ovat aiheutuneet väliintuloista. Väliintulijat vastaavat itse omista kuluistaan ja niistä kantajien kuluista, jotka ovat aiheutuneet väliintuloista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kreikassa toimivalle Heracles General Cement Companylle myönnettyä tukea koskeva 1 päivänä elokuuta 1991 tehty päätös, joka sisältyy ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti tehtyyn, muille jäsenvaltioille ja asianosaisille osoitettuun komission tiedonantoon 92/C1/03, joka on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 4 päivänä tammikuuta 1992, kumotaan.

2) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan samoin kuin kantajien oikeudenkäyntikuluista lukuun ottamatta niitä oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet väliintuloista.

3) Väliintulijat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan ja väliintuloista kantajille aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Cruz Vilaça Vesterdorf Saggio

Kirschner Kalogeropoulos

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä heinäkuuta 1995.

H. Jung

kirjaaja

J. L. Cruz Vilaça

presidentti